

Regest: RPB nr 1692.

Om kyrkoherden Peter Tomasson i Öja se se M. Collmar, Strängnäs stifts herdaminne I (1977), s. 558, med omnämmande av detta brev.

Om sigillanterna se för Ulf Jonsson (Aspenäsätten), häradshövding i Österrekarne och sedermera riddare, ÄSF I, s. 15, och för kyrkoherden Jakob i Gillberga Collmar, a.a., s. 339.

Om Julita se DMS, Södermanland 2:5, s. 176 ff.; om klosterkyrkan se A. Ingras i Julita gård (2019), s. 67–81, och om dess invigning (med hänvisning till detta brev), s. 71 med n. 24.

Alla men thetta breff høra ællir see · heelsar iak Pædhar Thomasson kyrkiopræstir ij
 Øium æuerdhelika medh Gudhi · Thet skal allum mannum kunnukt wara at iak widhírkaar
 mik hafua gifuit Iulitta klostre thýugho markir ij swa godho mýnthe at sex marker gyordho
 ena mark lødhuga · than týd klostirkyrkyan wýghdis ok iac henne gudzøuir¹ war / firi huilika
 5 thýugho markir pænningha iak pansættir eet ørislandh iordh medh allum tillaghum ligiandhe
 ij Maghallum ij Gilbergha sokn medh thulikka wilkore at mýna arfua naar the wilia magho
 thet aterløsa tho ekki mynna en firi swa mangha pænningha som thet til panta staa mæst firi
 than skul at ængthe slaas aff ij theem firisagdhø pænningom ij affradhena · In cuius donacio-
 nis euidentiam firmiorem nobilis viri Vlphonjs Ioanson et reuerendj dominj dominj Iacobi
 10 curati ecclesie Gilberghum sigilla vna cum proprio duxi presentibus apponenda. Scriptum
 Saba² anno Dominj M^o ccc^o lxxx^o secundo, die beati Thome confessoris.

På baksidan: De Maghallom jn parochia Gilbergha

Sigill: nr 1 runt av grönt vax, diameter 1,9 cm (religiöst motiv): + S' Petri × Tome : sacerdotis; nr 2
 15 runt av ofärgat vax, diameter 2,9 cm (heraldiskt sigill, se SMV I, s. 414): + S' Vlphonis Iohannis; nr 3 runt
 av ofärgat vax, diameter 2,6 cm (religiöst motiv), omskrift oläslig.

3 hafua gifuit] *Hopskrivet*. 4 than týd] *Hopskrivet*. 7 panta staa] *Hopskrivet*. 8 slaas aff] *Hopskrivet*. 12 jn ...
 Gilbergha] *Med annan hand*.

¹ *D.v.s. 'fadder', se Söderwall: gudhsiver; jfr T. Schmid i Strängnäs stift i ord och bild (1948), s. 63 om att 'stå fadder'.* ² *Om Saba som namn på klostret i Julita se DMS, Södermanland 2:5, s. 176.*

10630

1382 mars 7

Nyköping

Ragvald Magnusson genomför i öppet brev ett skifte med Sveriges drots Bo Jonsson. Utfärdaren över-
 låter till Bo Jonsson med arvingar ½ markland jord med alla tillagor i Prostökna, 1 markland jord i Närökna, 6
 öresland jord i Skäggesta, 12 öresland jord i Säby, 5 öresland jord i Hösåker och ½ öresland jord i Söderby i
 Barva socken; 5 öresland jord i Hyltinge (nu Sparreholm) i kyrkbyn i Hyltinge socken; 2 örtugland jord i
 Lundby i Dunkers socken i Österrekarne (nu i Villättingen); 11 ½ örtugland jord i Kumla och 5 öresland jord i
 Gredby i Häradss socken i Åkers härad; ½ öresland jord i Rundbotorp ("Rumby") i Kattnäs socken i Daga härad;
 ½ markland jord i Gällsta, 5 örtugland jord i Usta, 4 örtugland jord i Svalsta, 1 öresland jord i Lundby, 20
 penningland jord i Sänkesta, 3 öresland jord i Hanelund, ½ öresland jord i Åby, 2 markland jord i Balsberga, 2
 örtugland jord i Kläckskulla, 4 örtugland jord och en kvarn i Mölnbo i Vårdinge socken i Öknebo härad; 9

öresland jord i Mälby i Toresunds socken i Selebo härad; ½ markland jord i Värland och 2 öresland jord i Stene i Ludgo socken i Rönö härad i Södermanland. I utbyte får utfärdaren med arvingar av Bo Jonsson 6 öresland jord med alla tillagor i Harlinge, 5 öresland jord i Värskäl, 8 örtugland jord i Ålspånga, 6 öresland jord i Dalby, 6 öresland jord i Skenala, 10 örtugland jord i Löta, 9 öresland jord i Valsta, ½ markland jord i Åkra, 7 örtugland jord i Hål, ½ markland jord i *Ekeby i Åkerö i Bettna socken; 4 ½ öresland jord i Vevelsund och 3 ½ örtugland jord i Ilända i Vrena socken; 6 öresland jord i Väsby, ½ markland jord i Torp, 6 öresland jord i Toroslunda, 1 markland jord i Närlunda och 6 öresland jord i Ekeby i Husby(-Oppunda) socken; 8 örtugland jord i Sävsta och 1 ½ notvarp i sjön Tisnaren i Vingåkers socken i Oppunda; ½ markland jord i Bärsund och 1 öresland jord i Hål i Bärbo socken; 10 örtugland i Minninge i S:t Nikolai socken i Nyköping i Jönåkers härad i (Strängnäs) biskopsdöme. Därutöver får utfärdaren och hans arvingar 155 mark svenska penningar i så gott mynt att 6 mark utgör 1 lödig mark. Utfärdaren erkänner sig ha mottagit summan till full belåtenhet av Bo Jonsson och kvitterar honom och hans arvingar så att de är fria från krav från utfärdaren med arvingar efter denna dag. Utfärdaren avhänder sig och sina arvingar egendomarna i Österrekarne, Daga, Öknebo, Selebo och Rönö härader med alla tillagor, bland annat ängar, fiskevatten, kvarnar och torp, och överlåter dem till Bo Jonsson med arvingar på evig tid och med full dispositionsrätt. Skulle egendomarna helt eller delvis avhändas Bo Jonsson eller hans arvingar genom dom enligt landslagen, förbinder sig utfärdaren med arvingar att ersätta dem med annan likvärdig egendom i lika gott läge inom sex veckor efter att så skett efter utlåtan av två män på Bo Jonssons och hans arvingars vägnar och två män på utfärdarens och dennes arvingars vägnar. Han ger häradshövdingarna i de härader där egendomarna är belägna fullmakt att ge Bo Jonsson med arvingar fasta på dem i enlighet med landslagen. Utfärdaren Ragvald Magnusson lovar slutligen med sina arvingar Bo Jonsson och dennes arvingar att hålla alla delar av överenskommelsen.

Utfärdaren beseglar tillsammans med riddarna Karl Ulfsson av Tofta, Staffan Ulfsson och Sten Stensson samt Ulf Jonsson, Anders Mattsson, Lars Birgersson, Lars Joarsson - utfärdarens och Bo Jonssons skiljedomare - och Peter Djäken i Hållsta.

Orig. på perg. (39,7 x 25,2 cm, uppveck 2,9 cm, nu utplanat; 31 rader), Linköpings stadsbibliotek, Stiftsbiblioteket. SDHK nr 12130.

Om utfärdaren Ragvald Magnusson (Vinstorpaätten) samt om sigillanternas Karl Ulfsson (Sparre av Tofta), Staffan Ulfsson (Ulv), Sten Stensson (Bielke), Ulf Jonsson (Aspenäsätten), Anders Mattsson (Hålbonsätten), Lars Birgersson och Peter (Torstensson) Djäken (Schack av Skylvalla) se kommentar till DS nr 10637. Lars Joarsson uppträder som skiljedomare tillsammans med Lars Birgersson och Peter Djäken 1381 14/10 (DS nr 10521).

Om orterna i Rönö, Jönåkers och Daga härader, Villättingen samt Oppunda, Selebo, Öknebo, Åkers och Österrekarne härader se DMS, Södermanland 2:2-2:8.

Alla the mæn thetta · breff · se ælla · høra · helsar jac Rangwald · Magnooson · ewerthe-
 lika mædb warom Herra · Kænnomps · jac opinbarlika mædb thæssø mino nærwarenda · opno
 brefue sua · fore æpterkomandom som nærwarendom mic mædb · vilia oc berathno modhe · at
 hafu[a gi]ort eet laghlikit oc skællikit jordha · skipte oc godza · oc køpp · mædb erlikom oc
 wælbormom manne · Bo Jonsson · drozsta · j Swerike · jnnan thæsse mato at jac honom oc
 hans arfuom til · ewerthelika · ægho vplater thæssin min godz · suasom først · j Proasta ·
 Øknom · eet halft markland · jordh · oc alt thet ther vnder ligger · j Nidhra Øknom eet mark-
 land · jordh · / j Skæggis[t]om siæx ørisland · jordh / j Sæby tolf · ørisland · jordh / j Høsaker
 fæm · ørisland · jordh · j Sudherby · eet halft ørisland · jordh · j Barfwa · sokn / j Hyltinge · j
 kirkiobynø · fæm ørisland · jordh · j Hyltinge sokn · / j Lundby tw ørtughland · jordh j
 Dunker sokn j Østerreek / j Kwmbloom halff tolf · ørtughland · jordh · j Grithby fæm øris-

4 hafua giort] Ca 3 tecken saknas p.g.a. hål i pergamentet. 8 Skæggistom] En bokstav saknas p.g.a. hål.

- land · jordh j Lifyahæradh sokn · j Akerbohundare / j Rumbý eet halft ørisland jordh · j Kattanæs sokn · j Dawahundare / j Gærthastom eet halft markland · jordh · / j Wtzsta fæm ørtughland jord / j Swalastom fyra · ørtugh land · jordh / j Lundbý eet ørisland · jordh · j
- 15 Sængstom tyugho pænningxland · jordh · j Hanalunde thrý ørisland · jordh j Abý eet halft ørisland · jordh / j Berghom · tw markland · jordh / j Klækkiskulla tw ørtughland · jordh / j Møllobodha · fyra ørtughland · jordh · oc ena quærn j Warthunge sokn · j Øknbohundare j Mædhilbý niyo ørisland jordh j Thorsn · sokn · j Silbohundare / j Wærnalunde · eet halft markland · jordh · oc j Stene tw ørisland · jordh j Lwthguthawý sokn j Rønahundare · j
- 20 Sudhermannalande · fore thæssin godzin som fornæmpde Bo Jonson mic oc minom arfuom ater vplater jnnan rætto skipte til · ewerthelika · ægho · suasom · først · j Harlænge · siæx ørisland · jordh oc alt thet ther vnder ligger / j Wætherskæl · fæm ørisland · jordh · j Alspangom atta ørtughland jordh j Dalbý siæx ørisland · jordh / · j Skenal · siæx ørisland · jordh, j Løtom tio ørtughland · jordh · / j Hwalstom niyo ørisland · jordh / · j Akrom eet halft markland jordh / j Hwlij syw ørtughland · jordh / j Ekeby j Akro · eet halft markland · jordh · j Betna sokn / j Wiwilsunde halff fæmpnta ørisland · jordh · oc j Yllændom halff fiærtha ørtughland jordh, j Wrena sokn / j Wæstby · siæx ørisland jordh, j Thorpe eet halft markland · jordh, j Thorslundom siæx · ørisland · jordh · / j Nærthalundom eet markland · jordh oc j Ekeby siæx ørisland jordh · j Husabý sokn / j Sæwastom atta · ørtughland · jordh ·
- 30 oc halft annat notawarp j Tisnær syo · j Wikingaker sokn · j Opunde / j Bærasunde eet halft markland · jordh / · j Hwli eet ørisland · jordh · j Bærbo sokn / oc j Mynninge tio ørtughland · j Sanctj Nicolaj sokn · j Nycøpunge · j Jwnaker · j samma biscops dømme / oc ther til · gaff han mic oc minom arfuom · hundratha marker ok fæmtighij marker · ok fæm marker swensca · pænninga · sua · got mynt at siæx marker gøra · ena løthugha · mark · huilka pænninga
- 35 summo jac kænnis mic fullelika vpburit hafua · aff them samma Bo Jonsson · sua · at mic allaledis wæl · nøgher · thy later jac thæn fornæmpda · Bo Jonsson oc hans arfua · lethogha · løsa · oc allaledhis quitta · fore alle ytermere maning krafuo ælla · tiltalan vm thæssa forscripna pænninga summo · aff mic ælla minom arfuom · oc aff huariom manne a myna wæghna æpter thænna · dagh vither sannind vtan alt arght. Huilkin min forscripno godz · j Østerreek j Dawahundare / j Øknbohundare j Silbohundare oc j Rønahundare mædh · hws jordh · akrom oc ængiom scoghom ok fiskewatnom quærnom oc quærnastadhom tompntom oc tompntastadhom thorpom oc thorpastadhom · oc allom androm tillaghom jnnan gardha oc vtan · nær oc fiærran jnnan wato oc thorro næmpndo oc onæmpdo ængo vndan takno som thæssom godzom af alder tillighat hafuer oc nw tilhøra kan jac afhænder mic oc minom
- 40 arfuom · oc tileynar them oc hemoll gør them · fornæmpda Bo Jonsson · oc hans arfuom til · ewerthelika ægho · sua at han mædh sinom arfuom ma thæssin forscripno godzin styra · oc radha wænda · oc sælia skipta · oc gifua oc allom lundom · skipa · som · honom ælla hans arfuom nyttast oc bæzst synis ohindrath · oc oquald aff mic oc minom arfuom oc aff ·

32 samma ... dømme] *Biskopsdömet nämns inte i brevtexsten; möjligen är samma fel för Strenginæs eller liknande.*
 37 ytermere] *De första två bokstäverna svårlästa i veck.* 40 Øknbohundare] *hundare skrivet hr med förkortnings-tecken; kan även upplösas hærådbe.* | Rønahundare] *hundare skrivet hr med förkortningstecken; kan även upplösas hærådbe.*

huariom manne · a · myna wæghna æpter thænna dagh · vither sannind vtan alt arght · Ware
 thet oc sua at them · fornæmpda Bo Jonsson ælla hans arfuom · kunno thæssin forscripno 50
 godzin afga · all · samman ælla nokor aff them · thæt se mynna ælla mera mædh landzlaghom
 domom ælla ræt huilkaledhis thet hælzt tuma kunne · sua at jac mædh · minom arfuom gate
 honom ælla hans arfuom them ey hemol · giort som Gudh forbyudhe tha · tilbinder jac mic
 oc myna arfua · them fornæmpda Bo Jonsson ælla hans arfuom annor sua godh godz · jnnan 55
 sua godho læghij / ther the / them fornæmpda Bo Jonsson · ælla hans arfuom · sua læghelika
 liggia · jgen gifua jnnan siæx vikor æpter thet · at honom ælla hans arfuom the godzin
 afgangin ware vither sannind · oc thermædh vil jac oc scal oc lofuar wither godha tro / oc
 tilbinder mic oc myna arfua / them fornæmpda Bo Jonsson · ælla hans arfuom vprætta oc
 vpfylla allan thæn scadha han ælla hans arfua · aff thæsso taka ælla jnnan komma kunno æpter
 sæghn · twæggia godhra manna a hans oc hans arfua · wæghna · oc twæggia a myna oc minna 60
 arfua wæghna · ther wý ærom a forwaradhe a badha sithor vither sannind vtan alla nesæghn ·
 Oc gifuer jac hæradhøfthinganom j thy hundare · som thæssin min forscripno godz · j liggia
 fulla maght oc wald mædh thæsso brefue · them fornæmpda Bo Jonsson · ælla hans visso
 vmbudhi thæssin forscripno godzin at fastfara mædh fastom · oc allom skælom · æpter thy
 lagh til · sighia til ewerthelika æg[ho] huilkin tuma han ther fæst a · bedhis · lika viss jac 65
 syælfuer nær stadder ware. Alla thæssu · forscripna articulos oc huarn thera sunderlika vm sik
 lofuar jac fornæmpde Rangwald Magnosson mædh · minom arfuom them fornæmpda Bo
 Jonsson oc hans arfuom fasta stathugha · oc vbru[tli]ka at halda vidher sannind vtan alt arght.
 Til huilkins breffs mere wisso oc høghre bewaring mit jncighle ær hær viterlika fore hængnt
 oc til · vitnisbyrdh hauer jac bedz jncighle · fore thætta br[e]ff erlika · oc visa manna · suasom 70
 · herra Karl · Vlfsons af Thøptom · herra Staphan Vlfsons · oc herra Sten Stenssons · riddara,
 Wlff Jonssons · Andris Mattisso[n]s, Laurins Birghersons oc Laurins Jowarssons / fornæmpda
 Bo Jonssons · oc minna waldgiftismanna¹ / oc Pæther Dyekns j Holastom² · huilke nær stadde
 oc ouer waro thæsso køp / jordha skipte oc godza. Datum Nycopie anno Dominij
 Mccclxxxsecundo, feria sexta · proxima post dominicam Reminiscere jn testimonium 75
 premissorum.

På baksidan: Alla · the men

Thættæ gotz røær vpa Rawaldh Magnsson a Akero vtj Sudhermannæ landh

Sigill: nr 1–9 endast sigillremsor.

63 ælla] Första bokstaven efter rättelse. | hans] Första bokstaven möjligen efter rättelse. 65 ægho] Ca 2 tecken saknas p.g.a. hål i pergamentet. 68 vbrutlika] Ca 3 tecken saknas p.g.a. hål i pergamentet. 69 hængnt] Ska möjligen läsas hængitt. 70 breff] En bokstav saknas och endast överdelen på bokstäverna ff kan läsas p.g.a. hål. 72 Mattissos] Mattissos ms. 78 røær] Över raden. | Akero] Sannolikt så; svårläst p.g.a. slitage.

¹ D.v.s. 'skiljedomare', se Söderwall: valdgiptis man. ² Hällsta i Frustuna socken.

80 Text på sigillremsa nr 1: Rangwald Magnosson; nr 2: herra Karl; nr 3: herra Staphan; nr 4: herra Sten; nr 5: Vlff Jonsson; nr 6: Andris Matisson; nr 7: [Lau]rins Bir[ghersson]; nr 8: Laurins Jowarsson; nr 9: Pether Dyekn.

80 Rangwald] *Sannolikt så; svårläst p.g.a. slitage.* 81 Laurins Birghersson] *Delvis oläsligt p.g.a. slitage.* 82 Pether] *Sannolikt så; svårläst p.g.a. slitage.*

10631 (före) 1382 mars 9

Inge(...) överlåter (...) till Peter Tomasson. I brevfragmentet nämns även "enæ hemkuern" samt Gregers och Lasse i Hulda.

Fragment av sönderskuret pergamentsbrev på sigillremsorna nr 1–2 till brev 1382 9/3 (DS nr 10632). SDHK nr 45292.

Denna fragmentariska brevtextrad påträffades vid redaktionens genomgång av 1382 års brev. Dateringen av brevtextraden utgår från huvudbrevet.

Brevets första textrad [Allum ... Jnge] återfinns på sigillremsa nr 2. Rad två [kiænnis ... Thomasson] är genomskuren så att den övre delen är synlig på sigillremsa nr 2 och den nedre på sigillremsa nr 1. Sigillremsa nr 1 innehåller också rad tre [mane ... Hulda]. Texten har delvis supplerats enligt gängse formulär utan att detta anges i apparaten.

Allum them som thæte bref h[øra ælla] see helser jac Jnge[...] kiænnis jac medh thesse breue haua [...]wald giuath Pethare Thomasson [...] [...]t mane enæ hemkuern¹ af Gregorius ok af Lasse ij Hulda [...].

1 Allum ... Jnge] *Övre delen av sigillremsa nr 2.* | kiænnis ... 2 Thomasson] *Nedre delen av sigillremsa nr 2 och övre delen av sigillremsa nr 1.* 2 Pethare] *Mycket svårläst.* | mane ... 3 Hulda] *Nedre delen av sigillremsa nr 1.* 3 ij Hulda] *Endast övre delarna av staplarna synliga.*

¹ *Det är osäkert vad som avses. SAOB har uppslagsordet hemkvarn, med betydelsen 'liten kvarn för hemmets eget behov' med äldsta belägg från 1550; ordet finns inte belagt i Söderwall med suppl.*

10632 1382 mars 9 Agetomta

Sune Jonsson i Grönhög och hans hustru Margareta Andersdotter säljer i öppet brev och med sina arvingars samtycke till Askeby kloster 3 spansns avgäld i Hageby i Örtomta socken i Bankekinds härad. Jorden säljs så som den nu är och sedan gammalt varit för 4 mark svenska penningar i så gott mynt att 6 mark motsvarar 1 lödig mark. Utfärdarna intygar att de mottagit full betalning, avhänder sig och sina arvingar egendomen och överlåter den till Askeby kloster på evig tid.

Då utfärdarna saknar sigill ber de herr Björn, kyrkoherde i Furingstad, och skälig man Guttorm i Grinneby, som båda var närvarande, att besegla.

Orig. på perg. (20,8 x 9,9 cm, uppveck 1,2 cm; 12 rader), Sv. Riksarkivet. SDHK nr 12134.